

2 / JULKISTA VAI YKSITYISTÄ?

SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖ perustuu ensisijaisesti jakamiselle: Mitä tein, missä ja kenen kanssa? Mitä mieltä olen jostakin asiasta?

Omien tekemisten ja ajatusten lisäksi nuoret jakavat sosiaalisessa mediassa paljon muiden tuottamaa sisältöä. Jakaminen on yksi tapa rakentaa omaa identiteettiä. Samalla tehdään rajanvetoa yksityisen ja julkisen välillä. Millaisena nuori haluaa näyttäytyä sosiaalisessa mediassa ja mitä hän haluaa jättää kertomatta?

Se, mitä julkaisen, riippuu vähän palvelusta. Snapchat on vähän rennompia ja sinne voi laittaa pelleilyäkin. Instagramissa on sitten paljon mietitympää sisältöä. **Sampo, 9.lk**

Nuorten sosiaalisen median käyttö on monin paikoin yksityisempää kuin aikuisten, sanoo sosiaalisen median tutkija **Janne Matikainen** Helsingin yliopistosta.

“Siirtyminen Snapchatiin ja Whatsappiin on vienyt nuorten jakamista enemmän juttelun suuntaan. Sellainen jakamisen kulttuuri, mitä Facebook ja Twitter edustavat, jossa isolle joukolle jaetaan esimerkiksi omia mielipiteitä, se on enemmän keski-ikäisten juttu.”

Instagramissa julkaisen mun niin sanotulle julkiselle tilille sellaisia kuvia, joissa mun naama ei näy eikä mua voi tunnistaa. Ne on yleensä luontokuvia. Sitten mulla on toinen tili, joka on ihan vain mun kavereille. Sinne mä julkaisen persoonallisempia kuvia, joista mut voi tunnistaa. **Miko, 9.lk**

Valikoivaa jakamista

Nuoret käyttävät erilaisia sosiaalisen median sovelluksia erilaisiin tarkoituksiin ja niissä saattaa olla myös erilaisia profileja eri yleisöille. Vuorokaudessa katoavaan Instagram-tarinaa voi ladata huolettomammin sisältöä, kun taas Instagramin

fiidissä eli kuvavirrassa näkyvää sisältöä valikoidaan tarkemmin. Nuoret myös lakkauttavat profiilejaan, jos siellä julkaistu sisältö alkaa tuntua lapselliselta tai vanhentuneelta.

“Omalla kaveriporukalla viestintä siirtyi entistä yksityisempiin tiloihin. Sitten taas esimerkiksi tubettajat tekevät rahaa sillä, että he jakavat asioita itsestään. Se on tietystä mielessä aika perinteinen jako: moni elää yksityistä elämää kaveriporukassa ja seuraa julkiksia”, Matikainen sanoo.

Mä en oikeastaan julkaise missään sosiaalisessa mediassa kaikkien nähtäväksi mitään. Kavereille laitan suoraan kuvia Snapchatissa ja Instagramissa direct-viestillä, mutta kaikkien nähtäväksi en julkaise mitään. **Veera, 9.lk**

Sosiaalisessa mediassa on aina mahdollista myös se, että alunperin yksityiseksi tarkoitettu viestistä tulee julkinen.

“Esimerkiksi Whatsapp-viesti voi hyvin helposti muuttua puolijulkisesta julkiseksi, jos se lähtee leviämään laajemmalle”, Matikainen muistuttaa.

Yritykset tunkeutuvat yksityisyyden alueelle

Sen lisäksi, että jaamme vapaaehtoisesti tietoja itsestämme ystäville ja tutuille, jaamme tietojamme myös yrityksille, joiden palveluita käytämme. Googlega on tarkka tieto hakuhistorioistamme ja Snapchat tietää, keihin pidämme yhteyttä ja missä liikumme.

Osa nykypäivän keskeisiä mediataitoja ja yleissivistystä on tietää suurinpiirtein, mitä asioita sovellukset ja medialaitteet keräävät ja keille tietoja jaetaan.

En yleensä pidä sijaintitietoja ollenkaan päällä. Esimerkiksi Snapchatissa on se kartta, niin se on musta aika epämiellyttävä, kun ihmiset voivat siitä katsoa missä ihmiset oli ja kuinka kauan ne oli siellä. Itse pidän sen kartan pois päältä. **Liisa, 9.lk**

Se, että tietää, miten mediayritykset omia tietoja käyttävät, on helpommin sanottu kuin tehty. Viimeaikaiset paljastukset siitä, että muun muassa Spotifyllä on ollut pääsy Facebookin viestipalvelu Messengerissä lähetettyihin viesteihin, ovat hyvä esimerkki siitä, ettei kokonaisuus tunnu olevan edes tietojamme keräävien yritysten hallussa.

VINKIT

KESKUSTELE YKSITYISYYDESTÄ NUORTEN KANSSA

Mitä nuori haluaa kertoa ja kenelle?

Keskustele nuoren kanssa siitä, millaista sisältöä hän haluaa jakaa ja miksi. Nuorella voi olla houkutus vastata tuntemattomien yhteydenottoihin sosiaalisessa mediassa. Keskustele nuoren kanssa siitä, miksi ajatus tuntemattomalta tulevaan viestiin vastaamisesta kutkuttaa ja pohtikaa, millaisia riskejä siihen voi sisältyä.

Mitä tietoja nuoresta kerätään?

Pohdi yhdessä nuoren kanssa, mitä tietoja eri sovellukset keräävät. Käykää vähintään läpi se, mitkä kaikki sovellukset käyttävät paikkatietoja ja miettikää, onko paikkatietojen jakaminen tarpeellista. Myös siitä, minne kaikkialle omia henkilötie-

toja, kannattaa jakaa, on hyvä keskustella nuoren kanssa. Toisaalta on syytä pitää mielessä myös se, että kaikki digitaaliset laitteet ja sovellukset keräävät toimintaansa varten jotain tietoja, eikä siinä välttämättä ole mitään epäilyttävää.

Miten nuori huomioi toisten yksityisyyden?

Keskustele nuoren kanssa siitä, miten hän ottaa toiset huomioon sosiaalisessa mediassa. Kaverista tehtyä hassua videota ei esimerkiksi tule jakaa eteenpäin ellei siitä ole erikseen sovittu. Myös fanituksen kohteiden, kuten suosittujen tubettajien, yksityisyyttä tulee kunnioittaa.

HAASTATELTAVIEN ESITTELY

***Janne Matikainen** on sosiaalisen median tutkija ja dosentti Helsingin yliopistossa. Hänen suosikkiseurattavansa sosiaalisessa mediassa oli nyt jo lopetetun Pressiklubi-ohjelman toimittajan Janne Zareff Facebookissa. "Zareffin päivitykset olivat älykkäitä ja hauskoja."*

*Lukua varten on haastateltu myös Hiidenkiven peruskoulun 9. luokkalaisia **Sampoa, Mikoa, Veeraa ja Liisaa.***